

Udskriftsdato: 2. januar 2026

CIR1H nr 9409 af 25/04/2022 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Freds- og ærekrænkelser (§§ 263-275 a)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 9130

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Freds- og ærekrænkelser (§§ 263-275 a)

1. Overblik og tjekliste

Nedenfor er en oversigt over påtalereglerne vedrørende straffelovens kapitel 27. Se nærmere herom i pkt. 4.

Paragraf	Privat påtale	Betinget offentlig påtale	Offentlig påtale	Påtale hvis almene hensyn kræver det
§ 263		X		X
§ 263 a		X		X
§ 264		X		X
§ 264 a		X		X
§ 264 b		X		X
§ 264 c		X		X
§ 264 d		X		X
§ 264 e		X		X
§ 265	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)
§ 266			X	
§ 266 a			X	
§ 266 b			X	
§ 266 c	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)
§ 267		X		X
§ 267 a	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)
§ 268		X		X
§ 274	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)	(ophævet)

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

3. Forberedelse

3.1. Databeskyttelsesreglerne

Offentliggørelse af personoplysninger på internettet skal overholde reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Reglernes anvendelsesområde er beskrevet nedenfor og i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse - Straffesager, pkt. 4.2.1. Det betyder, at privatpersoner i mange tilfælde ikke lovligt kan offentliggøre oplysninger, herunder billeder, om andre personer uden samtykke.

Straffeloven indeholder en række bestemmelser med databeskyttelsesretlige elementer, dvs. bestemmelser, hvor gerningsindholdet ofte også vil være omfattet af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Straffelovens § 264 e, om identitetstyveri, er et eksempel på sådan en bestemmelse. Også et forhold omfattet af straffeloven § 264 b, om uberettiget overvågning kan efter omstændighederne være en overtrædelse af de databeskyttelsesretlige regler.

Danmark er EU-retligt forpligtet til at sikre, at udmålingen af straf for overtrædelse af bestemmelser med databeskyttelsesretlige elementer – i det omfang forholdet falder inden for forordningens og da-

tabeskyttelseslovens anvendelsesområde – sker under iagttagelse af straffniveaut for overtrædelser af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Det betyder, at evt. udmålte bøder ikke må være lavere, når de er udmålt efter straffeloven, end de ville have været, hvis de havde været udmålt efter databeskyttelsesreglerne.

For en nærmere beskrivelse af databeskyttelsesforordningens og databeskyttelseslovens materielle og territoriale anvendelsesområde henvises der til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse - Straffesager, pkt. 4.2.1. og til Datatilsynets generelle notat ”Overtrædelser af straffeloven og andre særregler med databeskyttelsesretlige elementer”, der dels indeholder en gennemgang af de databeskyttelsesretlige reglers materielle anvendelsesområde, dels indeholder eksempler på situationer, der både udgør en overtrædelse af straffeloven og af de databeskyttelsesretlige regler (indsæt link).

Alle sager om overtrædelser med databeskyttelsesretlige elementer, hvori der vil blive nedlagt påstand om bødestraf, skal behandles i overensstemmelse med de retningslinjer, der fremgår af Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse – Straffesager, pkt. 3.10., jf. dog undtagelsen nedenfor om sager, hvor bødeniveauet er angivet i forarbejderne.

Retningslinjerne indebærer bl.a., at politikredsen i alle sager skal forelægge tiltalespørgsmålet (herunder bødepåstanden) for statsadvokaten.

I sager, hvor der vil blive nedlagt påstand om bødestraf udmålt under iagttagelse af bødeniveauet for overtrædelse af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven (GDPR-bødeniveau), indebærer retningslinjerne *endvidere*:

- at sagerne ikke må afgøres med bødeforelæg, før sanktionsniveauet er tilstrækkelig afklaret i retspraksis,
- at statsadvokaterne skal drøfte bødepåstanden med Datatilsynet i forbindelse med forelæggelsen,
- at sager, hvor anklagemyndigheden ikke har fået medhold i tiltalen og/eller strafpåstanden, skal forelægges for statsadvokaten, inden ankefristens udløb, og
- at det generelle notat om ”Overtrædelser af straffeloven og andre særregler med databeskyttelsesretlige elementer” og Datatilsynets ”Bødevejledning – Udmåling af bøder til fysiske personer” skal bilageres ind på alle sager.

Hvis der er angivet et klart udgangspunkt for bødeniveauet i forarbejderne til loven, som f.eks. vedr. identitetsmisbrug efter straffelovens § 264 e (se pkt. 5.2. og 5.3. nedenfor), og forholdet vurderes at være omfattet af udgangspunktet (dvs. som altovervejende udgangspunkt førstegangstilfælde, hvor der foreligger en enkelt overtrædelse) kan sagen afgøres med bødeforelæg uden iagttagelse af ovenstående retningslinjer.

Hvis videregivelsen mv. af billeder/videoer *ikke* er omfattet af straffelovens bestemmelser, skal anklagemyndigheden overveje, om der er tale om en overtrædelse af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

3.2. Påstand om sletning

Det følger af straffelovens § 271, stk. 1, at domstolene i de tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 264 e, 267 eller 267, jf. § 268, samtidig kan bestemme, at de oplysninger,

herunder udtalelser, meddelelser og billeder, som man dømmes for viderebringelse af, skal slettes, hvis det er muligt. Har den domfældte ikke rådighed over oplysningen, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed, jf. straffelovens § 271, stk. 2. Opregningen af de oplysninger, som domfældte kan pålægges at slette, er ikke udtømmende. Den pågældende vil således også kunne pålægges at slette f.eks. en profil på et socialt medie, hvis oplysningen har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af bl.a. § 264 e.

Bestemmelsen vil ikke kunne anvendes i relation til oplysninger, som ikke har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af §§ 264 d, 264 e, 267 eller 267, jf. § 268. I tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af eksempelvis § 264 e, vil det således kun være den udtalelse eller meddelelse eller det billede mv., der anvendes til identitetsmisbruget, som bestemmelsen finder anvendelse på.

Det følger af forarbejderne til straffelovens § 271 (lovforslag nr. 20 af 3. oktober 2018), at bestemmelsen kun finder anvendelse i forhold til personer eller virksomheder mv., der har en sådan rådighed over oplysningerne, at det er muligt at slette dem. Dette indebærer, at domfældte, i det omfang denne har rådighed over en hjemmeside mv., hvor oplysningerne er viderebragt, vil kunne forpligtes til at slette oplysningerne, ligesom domfældte, hvis der er tale om et opslag i eget navn på Instagram, Facebook eller andre sociale medier, skal slette opslaget.

Bestemmelsen indebærer også, at der i forbindelse med dom for overtrædelse af de nævnte bestemmelser kan pålægges virksomheder som Instagram, Facebook eller andre sociale medier at fjerne opslag mv. Nedlægges der påstand om, at pligten til at slette skal påhvile nogen, der ikke er part i straffesagen, skal denne indstævnes i sagen med henblik på taleret, jf. retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 6. Det bemærkes dog, at der vil kunne være en række både praktiske og juridiske problemstillinger, der i konkrete tilfælde vil indebære, at bestemmelsen ikke i alle tilfælde vil kunne anvendes eller håndhæves. Der henvises til Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål 2 til lovforslaget.

Bestemmelsen er udformet med henblik på at sikre sletning i videst muligt omfang, og den vil derfor kunne finde samtidig anvendelse på flere til at slette oplysningerne, såfremt det er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig sletning. Det følger af formålet med bestemmelsen, at oplysningerne skal slettes uden unødigt forsinkelse i forlængelse af, at dommen er endelig. Er en person pålagt at fjerne oplysninger efter den foreslåede bestemmelse, og efterkommes dette pålæg ikke, kan den pågældende efter omstændighederne på ny straffes efter de pågældende bestemmelser i §§ 264 d, 264 e, 267 eller 267, jf. § 268.

Straffelovens § 271 har et begrænset selvstændigt anvendelsesområde i forhold til databeskyttelseslovgivningen og vil for så vidt angår oplysninger, der er omfattet af databeskyttelsesforordningens pligt til sletning efter artikel 5 og 17, blot få karakter af et retsmiddel til håndhævelse af denne pligt. Bestemmelsen skal således forstås sådan, at den ikke fastsætter nogen selvstændig forpligtelse på forordningens område. For så vidt angår tilfælde, der falder uden for forordningens område, indebærer bestemmelsen derimod en ret til sletning, som (også) kan håndhæves af domstolene under en straffesag.

Hvis det ikke ved dommen bestemmes, at oplysningerne skal slettes, f.eks. fordi de ikke har den nødvendige tilknytning til en overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 264 e, 267 eller 268, eller der i sagen ikke dømmes for overtrædelse af en af disse bestemmelser, kan den registrerede således påberåbe sig sin ret til sletning i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 17 direkte over for den dataansvarlige (tiltalte) eller klage til Datatilsynet, som i medfør af artikel 58 kan påbyde den dataansvarlige at slette billedet.

4. Jura

Det fremgår af straffelovens § 275, stk. 1, at forbrydelserne i kapitel 27 er undergivet privat påtale. Det gælder dog ikke bestemmelserne i § 266, § 266 a og § 266 b, som er undergivet offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 1.

Offentlig påtale kan dog ske i de i §§ 263-264 e og § 267, jf. § 268 nævnte tilfælde, hvis forurettede anmoder om det, jf. § 275, stk. 2, nr. 1 (betinget offentlig påtale).

En anmeldelse fra den berettigede skal anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen, jf. retsplejelovens § 720, stk. 2, 2. pkt.

Herudover kan anklagemyndigheden - hvis forurettede anmoder om det, jf. § 275, stk. 2, nr. 2 - påtale et forhold, hvis en offentlig ansat mv. bliver beskyldt eller lignende for forhold, der kan medføre eller kunne have medført stillingens fortabelse.

Det samme gør sig gældende, hvor en alvorlig beskyldning er udbredt anonymt, jf. § 275, stk. 2, nr. 3.

For så vidt angår bestemmelsen i § 275, stk. 2, nr. 2, om krænkelse af offentligt ansatte, se Rigsadvokat-meddelelsen afsnit om Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv., pkt. 4.1.8.

Hvis en handling, der indeholder en lovovertrædelse, som er henvist til privat forfølgning, også indeholder en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan anklagemyndigheden påtale begge lovovertrædelser under ét efter begæring af den private påtaleberettigede, jf. retsplejelovens § 727, stk. 1.

Endvidere kan der ske offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, hvis almene hensyn kræver det, jf. retsplejelovens § 727, stk. 2, 1. pkt. Almene hensyn kan f.eks. foreligge, hvis forholdet har tilknytning til de øvrige forhold i sagen, men hvor der ikke er tale om samme handling, jf. TfK2002. 463V. I den pågældende sag var T tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, § 244 og § 266, ved at have sparket en dør op og skaffet sig adgang til A's lejlighed og derefter udøvet vold mod og truet A. A var ikke blevet vejledt om, at han skulle have anmodet om offentlig påtale af husfredskrænkelsen, hvorfor dette ikke var sket, men da husfredskrænkelsen havde sammenhæng med de to andre forhold, fandt retten at betingelserne for offentlig påtale i retsplejelovens § 727, stk. 2, var opfyldt.

Skønnet over, hvorvidt almene hensyn kræver offentlig påtale, tilkommer anklagemyndigheden, ikke retten, jf. U 2001.2149Ø. Det er en forudsætning for anvendelse af § 727, stk. 2, 1. pkt., at der foreligger en tilkendegivelse enten direkte i anklageskriftet eller indirekte ved tiltalens formulering.

4.1. Uberettiget overvågning efter straffelovens § 264 b

Straffelovens § 264 b blev indført ved lov nr. 1719 af 27. december 2018. Det følger af bestemmelsen, at den, der uberettiget ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Gps

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (L 20 af 3. oktober 2018, de specielle bemærkninger til nr. 8), at bestemmelsen finder anvendelse på gps-overvågning, der sker uden samtykke eller anden hjemmel. Ved at anvende formuleringen gps eller et andet lignende apparat, afgrænses bestemmelsen til ikke at omfatte manuel skygning, hvor man følger efter en person. Bestemmelsen finder således kun anvendelse, hvis der er anvendt en gps eller andet lignende teknisk udstyr til at registrere en andens færden. Der kan f.eks. være tale om en gps, der er anbragt i eller på en persons bil, taske eller tøj. Det er ikke afgørende, om gerningsmanden kan følge personens færden ved hjælp af signaler, der løbende sendes fra gps'en eller om gps'en lagrer koordinater, som gerningsmanden efterfølgende skaffer sig adgang til.

Andre lignende apparater

Bestemmelsen vil også omfatte overvågning ved hjælp af andre lignende apparater, f.eks. ved pejling af radiosignaler, der udsendes af noget, som personen har med sig (herunder en mobiltelefon, tablet mv.), eller ved hjælp af et videokamera, der viser en anden persons færden. Det afgørende er, at gerningsmanden registrerer en anden (bestemt) persons færden og dermed kan følge dennes færden uden selv at være til stede.

Det følger af forarbejderne til bestemmelsen (L 20 af 3. oktober 2018, de specielle bemærkninger til nr. 8), at det er et krav, at gerningsmanden har forsæt til at foretage registreringen, hvorved forstås indsamling eller lagring af data. Dette vil typisk komme til udtryk ved, at gerningsmanden selv har anbragt det anvendte apparat. Tilfælde, hvor en person overvåger en anden persons færden ved hjælp af den anden persons smartphone med indbygget gps, som er slået til uafhængigt af den person, der foretager overvågningen, vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Uanset at man på denne vis - f.eks. ved at skaffe sig adgang til telefonen - kan skaffe sig samme oplysninger om den anden persons færden, som hvis man selv havde anbragt en gps, vil et sådant forhold ikke være omfattet af bestemmelsen. Det vil imidlertid efter omstændighederne være omfattet af straffelovens § 263, stk. 1, om at skaffe sig adgang til datasystemer. Det vil dog i tilfælde, hvor gerningsmanden selv har slået en indbygget gps i forurettedes smartphone til, så telefonen lagrer oplysninger om den pågældendes færden, som gerningsmanden senere skaffer sig adgang til, vil efter omstændighederne skulle straffes efter både § 263, stk. 1 og 264 b.

Det vil ikke efter bestemmelsen være en betingelse, at en anden persons færden rent faktisk følges af gerningsmanden, men der skal foretages en registrering, der giver mulighed for at følge den anden persons færden, og bestemmelsens gerningsindhold er således fuldbåret ved denne registrering. Kravet om, at personens færden skal kunne følges, skal forstås sådan, at personens geografiske placering løbende eller med korte mellemrum transmitteres eller lagres

4.2. Identitetsmisbrug efter straffelovens § 264 e

Ved lov nr. 292 af 8. marts 2022 er der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 264 e, der indfører et forbud mod identitetsmisbrug, selvom der ikke i forlængelse heraf begås en strafbar handling.

Bestemmelsen kriminaliserer i første led (§ 264 e, nr. 1) uberettiget *anvendelse af oplysninger* om en anden person til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person, og i andet led (§ 264 e, nr. 2) uberettiget *videregivelse af materiale*, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden (såkaldte "deep fakes").

Der stilles ikke krav om, at identitetsmisbruget er sket med et bestemt formål, som f.eks. at skade den anden persons omdømme eller med henblik på økonomisk vinding, da disse former for identitetsmisbrug som udgangspunkt er strafbare efter f.eks. straffelovens bestemmelser om ærekrænkelser og bedrageri. Identitetsmisbruget er endvidere strafbart, uanset om det sker digitalt.

Ved »**identitetsmisbrug**« forstår, at en gerningsperson uberettiget anvender oplysninger til på utilbørlig vis at udgive sig for at være en anden person, eller uberettiget videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden. Det er ikke et krav, at identiteten én til én skal være sammenfaldende med en anden persons. Der kan f.eks. være tilfælde, hvor der gøres brug af sammensatte oplysninger, således at en persons billede anvendes under et andet navn eller lignende.

Begrebet »**oplysninger**« skal forstås bredt og omfatter f.eks. cpr.nr., navn, billede, telefonnummer, privatadresse og underskrift. Identitetsmisbrug efter straffelovens § 264 e, vil således kunne foreligge, hvis en gerningsperson uden forurettedes samtykke opretter en falsk profil på et socialt medie eller en datingprofil på en datingplatform ved anvendelse af en fysisk persons identitet i form af navn eller billede. Det samme gælder, hvis gerningspersonen f.eks. udelukkende gør uberettiget brug af en anden fysisk persons billede, men ikke øvrige oplysninger, hvorved profilen er at forveksle med den anden fysiske person.

Tilfælde, hvor der oprettes et såkaldt opslag på et socialt medie, vil også kunne være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, hvis der uberettiget anvendes oplysninger om en anden fysisk person. Det vil endvidere bl.a. kunne være omfattet af bestemmelsen, hvis en gerningsperson uberettiget gør brug af en anden persons identitet og udgiver sig for at være denne person ved f.eks. at sende fysiske breve til adressater med den anden persons identitet som afsender.

Ved »**videregive**« forstår tilfælde, hvor gerningspersonen gør materiale offentligt tilgængeligt, herunder på internettet, eller videregiver materialet til andre. Begrebet »**materiale**« omfatter bl.a. tekst, lyd- eller billedmateriale.

Ved begrebet »**manipulere en anden persons fremtræden**« skal bl.a. forstås, at det relevante materiale påvirkes eller ændres, så den pågældende persons ageren, udseende, udtalelser mv. kommer til at fremstå på en måde, som ikke er retvisende. Den foreslåede bestemmelse vil således efter omstændighederne kunne omfatte tilfælde, hvor der gøres brug af såkaldte ”deepfakes”, dvs. manipulation af lyd og video ved hjælp af kunstig intelligens, så en person figurerer i videoer mv., hvor vedkommende gør eller siger noget, som vedkommende ikke har gjort eller sagt i virkeligheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i en video med lyd, hvor det fremstår, som om forurettede siger noget, som vedkommende ikke har sagt. Det kan endvidere være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter. Dette vil efter omstændighederne også kunne være dækket af andre straffelovsbestemmelser, herunder straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Kravet om, at gerningspersonen »**uberettiget**« skal have anvendt eller videregivet de pågældende oplysninger indebærer, at anvendelsen eller videregivelsen ikke er strafbar, hvis den person, som oplysningerne vedrører, har givet samtykke hertil.

Gerningspersonen skal endvidere i relation til bestemmelsens første led (§ 264 e, nr. 1) have forsæt til »**at udgive sig for at være en anden person**«. Det indebærer, at gerningspersonen skal have forsæt til at anvende oplysninger med henblik på at udgive sig for at være en anden person. I relation til bestemmelsens andet led (§ 264 e, nr. 2), skal gerningspersonen have forsæt til, at »**videregive materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person til at manipulere en anden persons fremtræden**«. Det indebærer, at gerningspersonen skal have forsæt til, at en sådan manipulation har fundet sted, og forsæt til uberettiget at videregive materialet.

Kravet om, at udgivelsen for at være en anden person eller manipulationen af oplysninger om en anden person skal være »**utilbørlig**«, indebærer, at der – også uden for de situationer, hvor der foreligger samtykke – vil kunne være tilfælde, hvor det ikke er strafbart at anvende eller videregive materiale med en anden persons oplysninger til at udgive sig for at være denne person eller manipulere denne persons fremtræden. Det drejer sig f.eks. efter omstændighederne om tilfælde, hvor der gøres brug af oplysningerne i rent private sammenhænge, i forbindelse med parodier og satire eller i anden kulturel eller kunstnerisk sammenhæng.

Det forudsættes i forarbejderne til loven (lovforslag nr. L 103 af 15. december 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), at der er en videre adgang til at gøre brug af kendte personers billeder mv. i parodier, kunsthinstallationer mv. Der er tale om ikke-udtømmende eksempler, og der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en konkret vurdering af, om udgivelsen for at være en anden person eller manipulationen af en anden persons fremtræden er utilbørlig, bl.a. under hensyn til ytringsfriheden.

Politiet kan endvidere foretage efterforskning ved brug af falske identiteter, herunder i tilfælde hvor politiet f.eks. gør brug af en profil på et socialt medie, der er identisk med en eksisterende profil på internettet. Der er i sådanne tilfælde ikke tale om utilbørlig brug af en andens identitet.

4.3. Straffelovens § 268

Straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser blev ændret ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 (LFF nr. 20 af 3. oktober 2018). Det følger af forarbejderne til loven, at det bl.a. var formålet med lovforslaget, at styrke det strafferetlige værn mod krænkelser af privatlivets fred og mod ærekrænkelser, herunder ved at gennemføre en generel modernisering af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser.

Det blev i forbindelse med lovændringen bestemt at formulere straffelovens § 268 således, at den straf, der er nævnt i § 267, kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis 1) en alvorlig beskyldning er usand, eller 2) en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Straffelovens § 268, nr. 1

Straffelovens § 268, nr. 1, omfatter kun den groveste del af de ærekrænkelser, der er omfattet af § 267. Disse vil således kun være omfattet, hvis der er tale om en ”beskyldning”, som efter sin karakter skal kunne være usand. ”Beskyldning” skal således i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis forstås som en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts). Der henvises til punkt 2.9.2.3. i lovforarbejderne (LFF nr. 20 af 3. oktober 2018).

Bestemmelsen i nr. 1 omfatter som nævnt kun en beskyldning, der er "usand". Formuleringen "usand" indebærer i sammenhæng med straffelovens § 19 om forsæt, at straf forudsætter, at gerningsmanden har forsæt til, at beskyldningen ikke er sand.

Den sammenhæng, som udtalelsen er fremkommet i, vil have betydning for, om en udtalelse skal rubriceres som en alvorlig beskyldning mod en anden person. Således vil en beskyldning om, at en politiker er landsforræder, fordi den pågældende efter den potentielle gerningsmands opfattelse har realiseret gerningsindholdet i straffelovens § 98, være omfattet af bestemmelsen, mens udtrykket landsforræder vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, hvis det i sammenhængen anvendes som en (acceptabel) vurdering af en politiker, der fører en politik, som, gerningsmanden mener, er skadelig for den danske stat.

Der vil endvidere være tale om en beskyldning, hvis man påstår, at en anden person er morder eller voldtægtsforbryder i den forståelse, at den pågældende har overtrådt straffelovens bestemmelser om drab eller voldtægt, mens mere subjektivt ladede betegnelser som umoralsk eller racistisk falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Det er kun de "alvorlige" beskyldninger, der er omfattet af straffelovens § 268, nr. 1. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det, at alvorlig beskyldninger primært vil være beskyldninger om grove strafbare forhold.

Straffelovens § 268, nr. 2

Bestemmelsens nr. 2 medfører, at den i straffelovens § 267 nævnte straf kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Den foreslåede bestemmelse i nr. 2 vil ligesom nr. 1 kun omfatte en "beskyldning", der i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis skal forstås som en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts).

I modsætning til bestemmelsens nr. 1 vil enhver beskyldning i princippet være omfattet af den foreslåede bestemmelse, men betingelsen om, at den skal være egnet til væsentligt at skade den forurettede, vil i praksis indebære, at kun beskyldninger af en vis grovhed vil være omfattet af bestemmelsen. Beskyldningen skal endvidere være udbredt gennem indholdet af et massemedie.

"Massemedie" skal forstås i overensstemmelse med medieansvarslovens § 1, og den foreslåede bestemmelsen i nr. 2 vil finde anvendelse, uanset om mediet har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

Straffelovens § 268, nr. 2 vil kun finde anvendelse, hvis den beskyldning, som fremsættes, er egnet til væsentligt at skade den forurettede. Der skal således foretages en objektivt bedømmelse af, om beskyldningen er egnet til at kunne skade den forurettede.

Med "væsentlig skade" menes en skade, som går ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Der kan f.eks. være tale om, at forurettede indtager en særlig stilling, varetager en særlig post eller er i en særlig position, som beskyldningen er egnet til at bringe i fare. Eksempelvis kan der være tale om, at en person på et mangelfuldt grundlag beskyldes for at have begået et strafbart forhold af mindre grovhed, herunder f.eks. visse overtrædelser

af særlovgivningen, men hvor grovheden heraf forstærkes, ved at beskyldningen udbredes gennem et landsdækkende medie, og forurettede er særligt udsat for at lide skade på grund af beskyldningen.

Den skade, som den pågældende skal kunne lide, skal gå ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Det er ikke et krav efter bestemmelsen, at beskyldningen rent faktisk har ført skade med sig. Det er - i modsætning til det foreslåede nr. 1 - heller ikke et krav for anvendelsen af bestemmelsen, at beskyldningen er fremsat mod bedre vidende.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Strafpåstand ved overtrædelse af straffelovens § 264 b og § 267, jf. § 268

Strafferammen for straffelovens § 264 b og § 267, jf. § 268 vil i lighed med strafferammen for de fleste andre bestemmelser om krænkelse af privatlivets fred, hvor alene enkeltpersoner krænkes, være bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 blev det bestemt, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en fysisk person ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau.

Der henvises til punkt 2.10.3. i lovforarbejderne (LFF nr. 20 af 3. oktober 2018).

5.2. Strafpåstand ved overtrædelse af straffelovens § 264 e (identitetsmisbrug)

Strafferammen for identitetsmisbrug er bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det forudsættes i forarbejderne til loven (lovforslag nr. L 103 af 15. december 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), at overtrædelser af bestemmelsen som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 10.000 kr. i førstegangstilfælde, hvor der foreligger en enkelt overtrædelse. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde fastsættes markant højere bødestrafte.

I tilfælde af groft identitetsmisbrug kan der blive tale om en fængselsstraf. Groft identitetsmisbrug vil bl.a. kunne foreligge, hvis der er tale om længerevarende, systematiske og gentagne tilfælde. Der vil ved vurderingen af forholdets grovhed skulle lægges vægt på, hvor kvalificeret identitetsmisbruget er, og om det er særligt krænkende for den forurettede, herunder f.eks. om forurettedes oplysninger anvendes i en pornografisk kontekst. Der vil endvidere skulle lægges vægt på, hvad den potentielle skadesvirkning må forventes at kunne blive for den forurettede, herunder f.eks. om identitetsmisbruget foregår på flere sociale medier, og i hvilket omfang gerningspersonen har taget kontakt til forurettedes nære relationer, herunder arbejdsgiver, familie, venner mv.

Der straffes som udgangspunkt i sammenstød i tilfælde, hvor der forud for, samtidigt med eller efter en overtrædelse af § 264 e om identitetsmisbrug foreligger en overtrædelse af f.eks. straffelovens § 171 om dokumentfalsk, § 263 om hacking, § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser mv., § 267 om ærekrænkelser, § 276 om tyveri, § 279 om bedrageri eller § 279 a om databedrageri. Der kan således

f.eks. tænkes et tilfælde, hvor gerningspersonen misbruger oplysninger om en kendt foredragsholder og udgiver sig for at være vedkommende til at udbyde et foredrag og derigennem opnår en økonomisk gevinst. I dette tilfælde vil der således efter omstændighederne både kunne straffes for identitetsmisbrug og bedrageri.

5.3. Bødeudmåling i sager om overtrædelser med databeskyttelsesretlige elementer

Som nævnt oven for under punkt 3.1. er Danmark EU-retligt forpligtet til at sikre, at udmålingen af straf i sager om overtrædelse af straffeloven med databeskyttelsesretlige elementer – i det omfang forholdet falder inden for forordningens og databeskyttelseslovens anvendelsesområde – sker under iagttagelse af straffniveauet for overtrædelser af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Der er derfor fastsat særlige retningslinjer for de sager, hvori der vil blive nedlagt påstand om bødestraf. Retningslinjerne indebærer bl.a., at sagerne indtil videre ikke må afgøres med bødeforelæg og skal forelægges for statsadvokaterne. Se nærmere i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse - Straffesager, pkt. 3.10., 4.5.1 og 5. Retningslinjerne kan efter omstændighederne fraviges, hvis der i forarbejderne til loven er fastsat et klart udgangspunkt for bødeniveauet. Sager omfattet af et fastsat udgangspunkt, som f.eks. en bøde på 10.000 kr. for identitetsmisbrug i førstegangstilfælde, vil således kunne afgøres med bødeforelæg.

Datatilsynet har udarbejdet og offentliggjort vejledninger om fastsættelse af bøder i forbindelse med juridiske og fysiske personers overtrædelser af databeskyttelsesreglerne. Bødevejledningerne er offentligt tilgængelige på Datatilsynets hjemmeside under punktet ”vejledninger”.

5.3.1. Forældelse af sager om overtrædelser med databeskyttelsesretlige elementer og sager om overtrædelse af de databeskyttelsesretlige regler

De generelle forældelsesfrister i straffelovens § 93 er fraveget ved overtrædelse af databeskyttelsesloven. Det følger således af databeskyttelseslovens § 41, stk. 7, at forældelsesfristen for overtrædelse af databeskyttelsesforordningen og -loven er 5 år. Konsekvensen heraf er, at straffelovsbestemmelser med databeskyttelsesretlige elementer vil blive ”grebet” af den længere forældelsesfrist i databeskyttelsesloven, når et forhold indebærer overtrædelse af begge regelsæt.

Se nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Databeskyttelse - Straffesager, pkt. 5.1.3.

6. Efter dom

6.1. Domme til Vidensbasen

Det skal overvejes, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet eller praksis for rettighedsfrakendelse mv. inden for et sagsområde, eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en dom være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Derudover skal alle endelige domme om overtrædelser af straffeloven med databeskyttelsesretlige elementer, hvori der er nedlagt påstand om en bøde under iagttagelse af straffniveauet for overtrædelser af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven (GDPR-bødeniveau), indsendes til Vidensbasen.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

6.2. Forelæggelse af dom for statsadvokaten (databeskyttelse)

Politikredsen skal forelægge alle domme om overtrædelser med databeskyttelsesretlige elementer, hvori anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf udmålt under iagttagelse af bødeniveauet for overtrædelse af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven og ikke har fået fuldt ud medhold (herunder i straffpåstanden), for statsadvokaten inden ankefristens udløb.

7. Love og forarbejder

Straffeloven - seneste hovedlov

- Lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017 - Straffeloven
- Lov nr. 1719 af 27. december 2018 (Freds- og æreskrænkelser mv.)
- Lov nr. 292 af 8. marts 2022 (Kriminalisering af identitetsmisbrug)

Retsplejeloven - seneste hovedlov

- Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017 – Retsplejeloven

Relevant praksis

- U 2013.1067/2H
- TfK 2002.463V
- U 2001.2149Ø

Rigsadvokaturen, den 25. april 2022

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten